

«Талпын» инклюзивті оңалту балабақшасы

Өткен күні «24» сәуір 2025 жыл

Тәрбиешілерге №1 КЕҢЕС

Дайындаған: Психолог

Тақырыбы: «Баланың эмоционалдық дамуы мен бейімделуін қолдау жолдары»

Мақсаты:

Баланың балабақшаға бейімделу кезеңінде эмоционалдық жайлылығын қамтамасыз ету, психологиялық тұрақтылығын қалыптастыру және тәрбиешілердің балаға қолдау көрсету бойынша кәсіби құзыреттілігін арттыру.

Кіріспе

Балабақшаға алғаш келген бала үшін жаңа ортаға бейімделу – өміріндегі маңызды кезеңдердің бірі. Бұл кезеңде бала отбасынан уақытша ажырап, жаңа адамдармен, жаңа ережелермен және күн тәртібімен танысады. Сондықтан бейімделу үдерісі әр балада әртүрлі өтеді. Кейбір балалар жаңа ортаға тез үйренсе, енді біреулері мазасыздық, қорқыныш, жылау немесе тұйықталу сияқты эмоциялық қиындықтарды бастан кешіреді. Баланың эмоционалдық жағдайы оның денсаулығына, қарым-қатынасына және оқу-тәрбие процесіне тікелей әсер етеді. Сондықтан тәрбиешінің басты міндеттерінің бірі – баланың эмоционалдық жайлылығын қамтамасыз ету.

Баланың эмоционалдық дамуы дегеніміз не?

Эмоционалдық даму – баланың өз сезімдерін түсінуі, білдіруі және басқара білуі, сондай-ақ басқа адамдардың көңіл-күйін сезінуі мен түсіну қабілетінің қалыптасуы.

Эмоционалдық дамуы жақсы қалыптасқан бала:

- Өз сезімдерін білдіре алады;
- Қоршаған адамдармен оң қарым-қатынас орнатады;
- Қиын жағдайларда өзін ұстай біледі;
- Өзіне деген сенімділігі жоғары болады;
- Әлеуметтік ортаға жеңіл бейімделеді.

Балабақшаға бейімделу кезеңінің ерекшеліктері

Бейімделу – баланың жаңа ортаға үйрену процесі.

Бейімделудің негізгі белгілері:

- Ата-анасынан ажырағысы келмеу;
- Жылау, мазасыздану;
- Тәбеттің төмендеуі;
- Ұйқының бұзылуы;
- Басқа балалармен қарым-қатынасқа түспеу;
- Жиі шаршау немесе ашуланшақтық.

Бұл белгілер уақытша құбылыс болып табылады және тәрбиеші мен ата-ананың бірлескен жұмысы арқылы жеңілдетіледі.

Баланың эмоционалдық жайлылығын қамтамасыз ету жолдары

1. Жылы қарым-қатынас орнату

Баланың өзін қауіпсіз сезінуі үшін тәрбиеші:

- Баланы күлімдеп қарсы алуы;
- Атын атап сөйлесуі;
- Жеке ерекшелігін ескеруі;
- Қолдау сөздерін жиі қолдануы қажет.

Мысалы:

- «Сенің келгеніңе қуаныштымын!»
- «Жарайсың!»
- «Қолыңнан келеді!»

2. Тұрақты күн тәртібін сақтау

Балалар тұрақтылықты жақсы көреді. Белгілі бір күн тәртібі олардың өзін қауіпсіз сезінуіне көмектеседі.

Күн тәртібінің тұрақтылығы:

- Мазасыздықты азайтады;
- Сенімділік қалыптастырады;
- Бейімделуді жеңілдетеді.

3. Ойын арқылы қолдау көрсету

Ойын – мектепке дейінгі жастағы баланың негізгі әрекеті.

Ойын барысында бала:

- Өз сезімдерін білдіреді;
- Қорқыныштарын жеңеді;
- Қарым-қатынас жасауға үйренеді;
- Қоршаған ортаны таниды.

Тәрбиеші сюжеттік-рөлдік, қимылды және сенсорлық ойындарды кеңінен қолдануы қажет.

4. Эмоцияларды тануға үйрету

Баланың эмоцияларын түсінуіне көмектесу маңызды.

Мысалы:

- «Қазір сен қуанып тұрсың ба?»
- «Сен ренжідің бе?»
- «Неге көңіл-күйің түсіп тұр?»

Бұл әдіс эмоционалдық интеллектінің дамуына ықпал етеді.

Эмоционалдық тұрақтылықты қалыптастыру әдістері

Релаксациялық жаттығулар

- Терең тыныс алу;
- Әуен тыңдау;
- Саусақ жаттығулары;
- Қиялдау жаттығулары.

Арт-терапия элементтері

- Сурет салу;
- Ермексазбен жұмыс;
- Құм терапиясы;
- Түрлі түсті қағазбен жұмыс.

Ертегі терапиясы

Ертегілер арқылы бала өз сезімдерін түсініп, қиындықтарды жеңудің жолдарын үйренеді.

Инклюзивті ортадағы эмоционалдық қолдау

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға ерекше назар қажет.

Тәрбиеші:

- Баланың жетістігін жиі мадақтауы;
- Басқа балалармен жағымды қарым-қатынас орнатуға көмектесуі;
- Әр баланың мүмкіндігін ескеруі;
- Қолайлы психологиялық орта құруы қажет.

Инклюзивті топтағы әрбір бала өзін ұжымның толыққанды мүшесі ретінде сезінуі маңызды.

Ата-анамен ынтымақтастық

Баланың бейімделуі ата-ана мен тәрбиешінің бірлескен жұмысына байланысты.

Ұсыныстар:

- Ата-анамен тұрақты байланыс орнату;
- Баланың жетістіктері туралы хабарлап отыру;
- Қиындықтарды бірге талқылау;
- Бірінғай талап қою.

Қорытынды

Баланың эмоционалдық дамуы мен балабақшаға бейімделуі – оның болашақтағы тұлғалық және әлеуметтік дамуының негізі. Тәрбиеші тарапынан көрсетілген мейірімділік, қолдау және түсіністік баланың жаңа ортаға тез үйренуіне, өзіне деген сенімділігінің артуына және психологиялық саулығының қалыптасуына ықпал етеді. Әр балаға қамқорлықпен қарап, оның эмоционалдық қажеттіліктерін ескеру – табысты тәрбиенің басты шарты.